

İlgili Kanun / Madde
2926 S. Tar.BK/2

T.C.
YARGITAY
10. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2024/15167

Karar No. 2025/1138

Tarihi: 23.01.2025

●TARIMSAL FAALİYETTE BULUNANLARIN
SİGORTALILIĞININ KOŞULLARI

ÖZETİ Buna göre, tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlarla ilgili sigorta primlerinin, ilgiliye ödenmesi gereken ürün bedellerinden kesilerek o kişi adına Kurum hesabına yatırılmak suretiyle tahsil edilmesi durumunda, kayıt ve tescil için Kuruma başvuru olmasa dahi belirtilen şekildeki prim ödeme olgusunun, tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan kişinin kayıt ve tescil konusundaki iradesini ortaya koyduğunun kanıtı olarak kabulü gerekmektedir. Tarımsal faaliyet olgusunun kanıtlanmış olması, tescilli sigortalılar yönünden tescil tarihinden, tescili bulunmayanlar yönünden ise ilk prim ödemesinin veya tevkifatın gerçekleştirildiği tarihten sonraki sürelerle ilişkin olumlu sonuç doğurmaktadır. Tarım Bağ-Kur sigortalılığının yasal dayanağını oluşturan Kanun'larda 506 sayılı Kanun'un 79/10. ve 5510 sayılı Kanun'un 86/9. maddesinde açıklanan hizmet tespiti davasına koşut bir düzenlemeye yer verilmemesi ve tescillerini yaptırmayan sigortalıların hak ve yükümlülüklerinin tescil edildikleri tarihi takiben başlayacağını öngörülmesi karşısında, tescil veya iradi prim ödemesi ya da prim tevkifatı öncesine ait dönem yönünden tarımsal faaliyet ve buna dayalı Tarım Bağ-Kur sigortalılığının tespiti söz konusu olamayacaktır. Ayrıca belirtilmelidir ki, tarımsal faaliyete kabul edilebilir süreyi aşar uzunlukta ara verilmesi

durumunda Tarım Bağ-Kur sigortalılığının yeniden başlayabilmesi, tescil başvurusu, iradi prim ödeme, prim tevkifatı olgularından herhangi birinin gerçekleşmesine bağlıdır.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı taraf vekilleri tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçelerinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi Özlem Aşkar Tufan tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; müvekkilinin koşulları tam olarak bulunduğu için 22.01.2019 tarihli başvuru dilekçesi ile davalı Kuruma başvurduğunu ve 6552 sayılı Kanun ile değişik 5510 sayılı Kanun'un geçici 54. maddesi kapsamında sigortalılık sürelerinin geçerli kabul edilmesini talep ettiğini, davalı Kurumun davaya konu ettikleri işlemi ile müvekkilinin 31.12.2010 tarihine kadar geçen sürelerle ait prim, gecikme zammı ve gecikme cezalarını 31.12.2013 tarihine kadar ödemiş olması gerekçesi ile müvekkilinin talebinin işlem yapılmaksızın reddedildiğini, davalı idarenin ret işleminin yasaya aykırı olduğunu, müvekkilinin iptal edilen sigortalılık süreleri nedeniyle Kuruma prim, gecikme cezası ve gecikme zammı borcu bulunmadığını, müvekkilinin iptal öncesi tüm prim ödemelerini yaptığını ileri sürerek Bismil SSGM'nin 18.02.2019 tarih ve 92346927-201.02.03-E.2764373 sayılı işleminin iptaline ve 6552 sayılı Yasa ile değişik 5510 sayılı Kanun'un geçici 54. maddesi kapsamında sigortalılık sürelerinin geçerli kabul edilmesi gerektiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; müvekkilinin 22.01.2019 tarihinde Kurumlarına başvurarak müvekkilinin Bismil ziraat odasındaki kaydı gereği Tarım Bağ-Kur sigortalısı olarak kaydının yapıldığını, bilahare bu kaydın usulsüz olduğu gerekçesiyle iptal edildiğini, 6552 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Kanun'un geçici 54. maddesinde yapılan değişiklikle, usulsüz sigortalılık nedeniyle sigortalılıkları iptal edilenlerin 31.12.2013 tarihinde Kuruma borcunu ödemiş olanların sigortalılık sürelerinin geçerli kabul edildiğini, 31.12.2013 tarihi itibarıyla Kuruma herhangi bir prim, gecikme zammı ve gecikme cezası borcu bulunmadığını, müvekkilinin sattığı zirai ürün üzerine kendisinden yapılan ilk tevkifat tarihinin 1996 yılı olduğunu, Bismil ziraat odasındaki tescil tarihinin ise 15.09.1994 olduğundan bahisle müvekkilinin iptal edilen sigortalılık sürelerinin başvuru tarihi olan 22.01.2019 tarihi itibarıyla geçerli kabul edilmesini talep ettiğini, tevkifat kesintisine binaen geriye dönük yapılan tescillerden, tevkifatın yapıldığı tarihte ziraat odası kaydı bulunmayan daha sonra geriye dönük tesis edilen kayıtlar geçerli kabul edilmediğini, talebinin reddedildiğini, davacının geçmişe dönük yaptırdığı oda kaydına istinaden kendisine

hizmet kazandırılmayacağını belirterek, davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile "Davacının davasının kısmen kabulüne;

1-Davalı SGK'nın 18.02.2019 tarihli işleminin kısmen iptali ile

-Davacının 01.08.2008-05.08.2008 tarihleri arasında Tarım Bağ-Kur sigortalılığı bulunduğunun tespitine,

2-Fazlaya dair istemin reddine " karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekilleri tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile başvuruların esastan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

1.Davacı vekili, davanın kabulü ile kararın bozulmasına karar verilmesini talep etmiştir.

2.Davalı Kurum vekili, davanın reddi ile kararın bozulmasına karar verilmesini talep etmiştir.

C. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, Tarım Bağ-Kur sigortalılığının tespitine ilişkindir.

1.Bölge Adliye Mahkemelerinin nihai kararlarının bozulması 6100 sayılı Kanun'un 371. maddesinde yer alan sebeplerden birinin varlığı hâlinde mümkündür.

2.Davanın yasal dayanağı olan 2926 sayılı Kanun'un 2. maddesinde, kanun'la veya kanun'ların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan sosyal güvenlik kuruluşları kapsamı dışında kalan ve herhangi bir işverene hizmet akdiyle bağlı olmaksızın, 3. maddenin (b) bendinde tanımlanan tarımsal faaliyette bulunanların sigortalı sayılacakları belirtilmiş, 3. maddenin (b) bendinde, bu Kanun'da geçen "tarımsal faaliyette bulunanlar"ın, kendi mülkünde, ortaklık veya kiralamak suretiyle başkalarının mülkünde, kamuya özgü yerlerde ekim dikim, bakım, üretim, yetiştirme ve ıslah yollarıyla veya doğrudan doğruya tabiatın yararlanmak suretiyle bitki, orman, hayvan ve su ürünlerinin üretimini, avlanmasını, avcılar ve yetiştiriciler tarafından korunmasını, taşınmasını sağlayanları veya bu ürünlerden sair bir şekilde faydalanmak suretiyle kendi adına ve hesabına faaliyette bulunanları ifade ettiği açıklanmıştır. Ayrıca 5. maddede, yasal süresinde kayıt ve tescillerini yaptırmayanların hak ve yükümlülüklerinin kayıt ve tescil edildikleri tarihi izleyen aybaşından itibaren başlayacağı, bu suretle sigortalı olmak hak ve yükümlülüğünden vazgeçilemeyeceği ve kaçınılamayacağı, 6. maddede, bu Kanun'a göre sigortalı sayılanların sigortalılıklarının tarımsal faaliyetlerine son verdiklerinde sona ereceği,

7. maddede, kişilerin bu Kanun'a göre sigortalı sayıldıkları tarihten itibaren en geç 3 ay içinde Kuruma başvurarak kayıt ve tescillerini yaptırmak zorunda oldukları, 9. maddede, bu zorunluluğa uymayanların tescil işlemlerinin Kurumca kendiliğinden yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan davanın diğer yasal dayanağı niteliğindeki 5510 sayılı Kanun'un 3. maddesinde tarımsal faaliyet, 2926 sayılı Kanun'un 3/b maddesinde öngörüldüğü şekilde tanımlandıktan sonra 4. maddenin 1. fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendinde, hizmet akdine bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına bağımsız tarımsal faaliyette bulunanların sigortalı sayılacakları belirtilmiş, 7. maddede sigorta hak ve yükümlülüklerinin, tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlar için tarımsal faaliyetlerinin kanun'la kurulu ilgili meslek kuruluşlarınca veya kendilerince, 1 yıl içinde bildirilmesi durumunda kaydedildiği tarihten, bu süre içinde bildirilmemesi halinde ise bildirim Kuruma yapıldığı tarihten itibaren başlayacağı öngörülmüştür.

02.08.2003 günü yürürlüğe giren 4956 sayılı Kanun'un 56. maddesi ile yürürlükten kaldırılan 2926 sayılı Kanun'un 36. maddesi ve 4956 sayılı Kanun'un 27. maddesi ile değişikliğe uğrayan 1479 sayılı Kanun'un 53. maddesi hükümlerinde Kanun koyucu, Kurumun prim alacaklarının Bakanlar Kurulu kararı ile ürün bedellerinden tevkif suretiyle tahsil edilebilmesine imkan tanımıştır. Buna göre, tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışanlarla ilgili sigorta primlerinin, ilgiliye ödenmesi gereken ürün bedellerinden kesilerek o kişi adına Kurum hesabına yatırılmak suretiyle tahsil edilmesi durumunda, kayıt ve tescil için Kuruma başvuru olmasa dahi belirtilen şekildeki prim ödeme olgusunun, tarımda kendi adına ve hesabına bağımsız çalışan kişinin kayıt ve tescil konusundaki iradesini ortaya koyduğunun kanıtı olarak kabulü gerekmektedir. Tarımsal faaliyet olgusunun kanıtlanmış olması, tescilli sigortalılar yönünden tescil tarihinden, tescili bulunmayanlar yönünden ise ilk prim ödemesinin veya tevkifatın gerçekleştirildiği tarihten sonraki sürelerle ilişkin olumlu sonuç doğurmaktadır. Tarım Bağ-Kur sigortalılığının yasal dayanağını oluşturan Kanun'larda 506 sayılı Kanun'un 79/10. ve 5510 sayılı Kanun'un 86/9. maddesinde açıklanan hizmet tespiti davasına koşut bir düzenlemeye yer verilmemesi ve tescillerini yaptırmayan sigortalıların hak ve yükümlülüklerinin tescil edildikleri tarihi takiben başlayacağını öngörülmesi karşısında, tescil veya iradi prim ödemesi ya da prim tevkifatı öncesine ait dönem yönünden tarımsal faaliyet ve buna dayalı Tarım Bağ-Kur sigortalılığının tespiti söz konusu olamayacaktır. Ayrıca belirtilmelidir ki, tarımsal faaliyete kabul edilebilir süreyi aşar uzunlukta ara verilmesi durumunda Tarım Bağ-Kur sigortalılığının yeniden başlayabilmesi, tescil başvurusu, iradi prim ödeme, prim tevkifatı olgularından herhangi birinin gerçekleşmesine bağlıdır.

3.Eldeki davada, davacı 6552 sayılı Kanun ile değişik 5510 sayılı Kanun'un geçici 54. maddesi kapsamında sigortalılık sürelerinin geçerli kabul edilmesi gerektiğinin tespiti ile aksi yöndeki Kurum işleminin iptali talebinde bulunmuş olup

Mahkemece davanın kısmen kabulüne karar verilmiş ise de verilen kararın eksik inceleme ve hatalı değerlendirmeye dayalı olduğu anlaşılmaktadır.

Somut olayda, davacının 15.09.1994 tarihli Bismil Ziraat Odası'ndaki kaydı gereği Tarım Bağ-Kur sigortalısı olarak sigortalılığı başlatıldıktan sonra davalı Kurum denetmeni tarafından düzenlenen 23.10.2012 tarih ve SŞ/147 sayılı Denetmen Raporu ile davacının üye olduğuna dair herhangi bir kaydın olmadığı gerekçesiyle bu oda kaydının usulsüz olduğu tespitine istinaden oda kaydı Kurum tarafından geçersiz sayılarak 2926 sayılı Kanun'a tabi tescili ve Tarım Bağ-Kur sigortalılığı iptal edilmiş, davacının 19.06.1996 tarihli tevkifatına dayalı olarak 01.07.1996-31.12.1996 tarihleri arasındaki süreler 2926 sayılı Kanun kapsamında sigortalı sayılmıştır. Davacının Kurum tarafından iptal edilen 2926 sayılı Kanun kapsamındaki sigortalılık sürelerinden sonra ilk defa 06.08.2008 tarihinden başlayan (506 sayılı Kanun kapsamında) sigortalı çalışmaları bulunmakta olup Mahkemece, Kurum işlemi kısmen iptal edilerek davacının 01.08.2008-05.08.2008 tarihleri arasında Tarım Bağ-Kur sigortalılığı bulunduğu tespitine karar verilmiş ise de Kurum tarafından 19.06.1996 tarihli tevkifatına istinaden kabul edilen 01.07.1996-31.12.1996 tarihinden sonraki dönemde davacının tarımsal faaliyet ve ürün teslimi olup olmadığı araştırılmadan karar verilmesi isabetsiz olup söz konusu dönem yönünden davacının tarımsal faaliyeti bulunup bulunmadığı ve davacının 2926 sayılı Kanun'a tabi sigortalılık iradesini ortaya koyacak herhangi bir başvurusu, prim ödemesi, ürün satışı veya bu satışlardan yapılan prim tevkifatı bulunup bulunmadığı hususları ayrıntılı olarak araştırılarak sigortalılık süresinin belirlenmesi ve sonucuna göre karar verilmesi gerekirken yazılı şekilde karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

Bu maddi ve hukuki olgular göz ardı edilerek eksik araştırma ve inceleme sonucu yanlış değerlendirme ile yazılı şekilde hüküm kurulması, usul ve kanuna aykırı olup bozma nedenidir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle,

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının ORTADAN KALDIRILMASINA,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının BOZULMASINA,

Temyiz harcının istek halinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

23.01.2025 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.